

SÁMIID RIEKKASEARVI

Svenska Samernas Riksförbund · SSR

Månadsbrev Cuonjámanu • Vuoratjismánno • Voerhtje • April 2011

Svenska Samernas Riksförbund, Magasinsgatan 7, 903 27 UMEÅ, tel 090-14 11 80, fax 090-12 45 64, e-post ssr@sapmi.se

Samernas Landsmöte i Jokkmokk 14-16 juni

Nu är det hög tid att anmäla sig till Landsmötet. I år kommer Samernas Landsmöte att hållas i Jokkmokk. Ombudsmötet genomförs tisdagen den 14 juni, Landsmötet genomförs den 15 - 16 juni. Mötena hålls i storkåtor nedanför Hotell Jokkmokk vid Talvatissjön, måltider serveras på Hotell Jokkmokk.

De stora frågor som kommer att ta upp under mötet är den svenska framtida samepolitiken, visionsdokumentet för SSR – Njunjuš, SSR arbete kring livskraftig och hållbar rennäring, rovdjursfrågan och andra dagsaktuella frågor.

I samband med Landsmötet anordnas två konferenser, konferens om rovdjur i renkötselområdet 13 juni (läs mer längre fram i månadsbrevet) och urfolkskonferens Terra Madre Indigenous People - 17-19 juni 2011. Läs mer på www.slowfood.sapmi.se.

Under ombudsdagens eftermiddag uppför Giron sámi teáhter den dagsaktuella pjäsen "What's up Sápmi" och på onsdagskvällen den 15 juni kommer vi som vanligt att arrangera en festmiddag med dans och underhållning.

Samernas Landsmöte är öppet för alla så även de som inte är utsedda som ombud är välkomna att delta på de punkter som intresserar. Ombudsdagen är endast för ombud.

Motioner till Landsmötet

Motioner till Landsmötet ska vara SSR tillhanda **senast 15 maj** antingen med post eller till ssr@sapmi.se

Årets pristagare

Det är nu hög tid (senast 15/5) att nominera årets pristagare som presenteras på Landsmötet. Det är ni som medlemmar som nominerar de pristagare som styrelsen som beslutar. I likhet med förra året kommer vi att utse tre pristagare:

- Årets samiska företagare
- Årets samiska ungdomsföretagare
- Årets samiska hederspris.

Priserna består i första hand av äran men ett penningpris på 10 000 kronor för de två första kategorierna kommer att utdelas. För alla tre priserna utdelas diplom. www.sapmi.se

Nordmalingmålet

Den 27 april avkunnade Högsta Domstolen sin dom i Nordmalingmålet. HD fastslog Hovrättens beslut vilket innebär att de berörda samebyarna vunnit i alla tre instanser. SSR gläds med de berörda samebyarna och vill ge dem en eloge för sin långa kamp för vilken hela Sápmi kommer att få nytta av i framtiden.

De frågor som har prövats i processen är av stor principiell betydelse, och utgången i målet kommer att bli vägledande i framtida frågeställningar gällande sedvanerätt och urminnes hävd.

Den nu aktuella processen inleddes för 14 år sedan och har nu slutligen avgjorts. I framtiden hoppas SSR att regering och riksdag tar sitt ansvar för samepolitiken och arbetar aktivt med frågan om rätt till land och vatten istället för att frågan skall behövas lösas av domstolar.

SSR hoppas nu att frågor som rör ifrågasättande av den samiska renkötselrätten skall kunna avföras från dagordningen. Den nu avslutade processen måste bli en väckarklocka för regeringen i arbetet med att forma en ny samepolitik.

HD:s dom innebär att rättsläget i många frågor klarlagts men domen kräver en djupare analys innan vi kan uttala oss om konsekvenserna av denna. Dock kan vi konstatera följande:

- Vid frågor gällande renkötselrätten så är det samebyn som är den part som skall föra talan i domstol.
- Samebyarnas rätt till bete grundas ej på urminnes hävd som RNL § 1 påstår, utan på sedvana. Att renkötselrätten grundar sig på sedvana innebär i stället, för att citera HD, att "en friare bedömning får göras, och det med utgångspunkt i hur renkötsel faktiskt bedrivs".
- När sedvana upparbetas skall all samisk markanvändning i området vägas in i bedömningen om renkösteln uppkomst.
- Sedvanans omfattning kan utvidgas baserat på förändrade sätt att bedriva renkötsel.
- Uppehåll i bruk av betesområde som är ett beslutat av

naturliga cykler i renskötseln innebär inte att rätten upphör att gälla.

- Utbyggnad i infrastruktur och andra yttre faktorer som gör vissa områden svårbrukbara för renskötsel innebär inte heller de i sig att rätten upphör.
- När det väl etablerats att renskötsel generellt förekommit i området, så låter HD tillgången på bete avgöra bedömningen av renskötselrättens geografiska omfattning. Tidigare rättstillämpning, där samebyarna varit tvungna att bevisa sin närvaro på varje specifik fastighet frångås alltså. Även det s.k. traktbegreppet sågas helt av HD.

SSR kommer att arrangera ett seminarium under landsmötet i Jokkmokk för att diskutera och analysera HD:s dom.

Dutkanbiegga - Renforskningsdag

Seminarium om rovdjur i renskötselområdet hålls **13 juni, kl 09.00 – 17.30** på **Samernas utbildningscentrum i Jokkmokk**.

Under dagen kommer vi att få lyssna och diskutera med forskare om bland annat norska studier av rovdjurens predation på ren, hur lo och järv samverkar, predation på ren i Finland, björnprojektet i Udtja samt hur relevant kunskap kommer in i pågående utredningar om rovdjuren. Seminariet avslutas med en debatt med temat:

Hur når man längre i forskningen genom att involvera renskötarens kunskap?

Dutkanbiegga är ett samarrangemang mellan Sámiid áhpádušguovdásj, Sámidiggi, SLU, SSR och BEO. I samband med Dutkanbiegga presenteras Boazodiehtu med temat Rovdjur.

Observera att det är ett begränsat antal deltagare! Anmälan till seminariet görs via webben: www.samernas.se

FSC

Om ni har synpunkter eller klagomål på hur FSC-standarden tillämpas i skogsbruket, eller om du har synpunkter på hur FSC-standarden är utformad är det viktigt att ni framför den. Kontakta Helén Larsson, 090-14 11 84 eller 070-229 76 28, så tar vi upp era uppgifter och följer upp ärendet.

Dialog och samverkan skogsbruk – rennäring

SSR har under våren träffat företrädare för LRF Skogsägarna för att diskutera en fortsättning av projektet Dialog och samverkan som genomfördes 2002 till 2004. Syftet med ett fortsättningsprojekt är att stimulera goda relationer och öka förståelsen för varandras näringar. Därtill är syftet också att stärka företagskunnandet, vilket förväntas skapa ökade affärsmöjligheter genom utvecklat samarbete.

Stöd till kulturella och kreativa näringar i projektform

Nu ges möjlighet att söka stöd från Region Västerbotten inom området kulturella och kreativa näringar. Region Västerbotten avsätter 8 miljoner kronor för projekt som huvudsakligen bedrivs inom region Övre Norrland, med tyngdpunkt på Västerbotten.

Utlysningen riktar sig till projekt som avser att möta de kulturella och kreativa näringarnas utvecklingsbehov. Projekten kan pågå som längst 6 månader för en förstudie samt 36 månader för ett genomförandeprojekt.

Ansökningstiden pågår fram till 17 juni 2011.

Bidrag med högst 50 % av utgifterna för projektet kan lämnas. Annan offentlig medfinansiering krävs.

Du ansöker elektroniskt via Region Västerbottens hemsida och enheten för finansiering och projektstöd. Där hittar du mer information kring hur du går till väga.

www.regionvasterbotten.se/det-haer-goer-vi/projektstod/webbansoekan.html

För mer information om möjligheten att söka projektstöd kontakta Region Västerbotten, Enheten för finansiering och projektstöd, webb: www.regionvasterbotten.se/projekt, tel 090-16 57 00

Nytt forskningsprojekt om inverkan av bete och klimat på ekosystem i fjällen

Med den pågående klimatförändringen förändras klimatet på den arktiska tundran snabbt, mycket snabbare än någon annanstans i världen. Idag påvisas märkbara förändringar såsom att permafrosten börjat tina upp samtidigt som vegetationen förändras. En förbuskning av tundran samt att trädgränsen avancerar uppåt i dessa miljöer har observerats runt om i Arktis.

I de svenska Abiskofjällen har man noterat en expansion av skogslandets växter upp på kalfjället, vilka tenderar att gradvis utkonkurrera de arktiska växterna. Plantor av fjällbjörk, yngre än 30 år, har etablerat sig på upp till 500 m höjd ovanför den nuvarande trädgränsen, och i fjällbjörkens fotspår följer även blåbär, lingon och kruståtel.

Renbete har dock visat sig kunna hålla tillbaka klimatrelaterade vegetationsförändringar såsom förbuskningen av kalfjället. Dagens vegetationsmodeller kan dock inte helt och hållet ta hänsyn till samspelet mellan växter och betesdjur. Därför kan de vegetationssimuleringar som ligger till grund för vår bild av de framtida vegetationsförändringarna var missvisande.

Foto: Bengt Landström

Genom att kombinera fältstudier på ekosystemsnivå med modellering kommer forskarna att på ett unikt sätt förbättra kunskapen om de underliggande processerna för hur klimatförändringen kan påverka ekosystemen i de svenska fjällen.

Genom att återbesöka WWF:s renbetesförsök, som etablerades 1995 på fem områden utmed den svenska fjällkedjan, från Fulufjället i söder (61°30'N) till Tavvavuoma i norr (68°30'N), kommer vi att studera:

- vegetationsförändringar med avseende på de sista 15 årens temperaturökning
- påverkan av renbete på vegetationens sammansättning, artrikedom samt dess inbyggda kolförråd
- påverkan av renbete på de markmikrobiella samhällsstrukturerna och dess processer samt påverkan på marken utbyte av växthusgaser
- integrera ovannämnda studier för modellering av beteseffekter på nuvarande vegetation och ekosystemprocesser samt att återge förändringar under ett framtida förändrat klimat.

Genom att använda en "bottom-up" metod där brukare och intresseorganisationer fått möjlighet att lämna synpunkter på forskningen samt att intressemöten planeras under projektperioden, borgar projektet för en stark implementering i rennäringen och hur man kan förbättra markanvändningen. Resultaten är angelägna för vår grundförståelse av de arktiska ekosystemens dynamik och känslighet för förändringar i klimatet, men dessutom viktiga för Sveriges och EU:s arbete inom Kyoto-protokollet samt efterföljande åtaganden. Resultaten kommer i slutet av projektperioden att publiceras i vetenskapliga tidskrifter och kommer att inarbetas i FN:s klimatpanels (IPCC) femte utvärdering av klimatet samt implementeras i UNEP:s konvention om biologisk mångfald. Projektet finansieras av FORMAS

Kontaktperson: Robert Björk robert.bjork@dpes.gu.se
Institutionen för växt- och miljövetenskaper, Göteborgs universitet www.dpes.gu.se

visitSápmi

Grattis till Fjällhästen!

Fjällhästen i Ammarnäs är det första företaget som godkänts inom **Sápmi Experience!** Vi jobbar intensivt med nya granskningar av de företag som lämnat in sin ansökan. Diplomeringsen av godkända arrangörer kommer att ske i samband med SSRs landsmöte i Jokkmokk. Alla ansökningshandlingar och instruktioner på hur du ansöker finns på vår hemsida www.visitsapmi.com Klicka på Sápmi Experience i högerspalten.

Helgkurs i första hjälpen

I samarbete med Ávki och Crossing Latitudes erbjuder vi en helgkurs i första hjälpen. Vi får lära oss mer om hur det första, viktiga omhändertagandet skall ske om olyckan är framme. Crossing Latitudes är kursledare och kursen är intensiv med många scenarier. Vi fejkar brutna ben, skallskador, skärsår och mycket mer! Detta är viktig kunskap! Hjärt- och lungräddning ingår. Kursavgiften är 2500 kr och samiska blivande/nuvarande företag inom besöksnäringen erhåller 50 % rabatt på kursavgiften – kostnaden är endast 1250 kr! Begränsat antal platser – anmäl dig nu till Lena Conlan, info@crossinglatitudes.com eller per telefon 070-670 11 53 – uppge VisitSápmi vid anmälan för att få rabatten.

På gång inom VisitSápmi

VisitSápmi kommer att delta på Sámi Duodjis branschdag i Jokkmokk den 26 maj.

Vi deltar på Europaveckan i Umeå den 13 maj genom information och utställning på Umeå flygplats.

Den nya hemsidan www.visitsapmi.com har premiär under maj månad.

Granskning av ansökningar till Sápmi Experience sker fortlöpande.

Påminnelse om seminarium/workshop

Renek – Renköttbranschens ekonomiska förening och Projektet Renlycka inbjuder till två seminarier/workshops för renägare där teori, praktiska styckningsdemonstrationer och exempel på styckningskalkyler kommer att ingå. Medverkar gör medlemmar i Reneks styrelse (Jörgen Jonsson, Idre; Fredrik Eklund, Norsjö; Andreas Renberg, Harads), Eva Wiklund (SSR, Umeå) och personal vid förädlingsanläggningarna i Funäsdalen och Harads.

RENLYCKA
WWW.RENLYCKA.SE

Vi inbjuder i första hand en representant från varje sameby, finns det platser över är naturligtvis fler deltagare från respektive sameby välkomna. Renek och Renlycka står för kostnader för lunch och kaffe samt reseersättning (bil) för deltagarna.

- **Torsdagen den 12 maj 2011 kl 10.00 – 16.00** på Lennart Blindhs förädlingsanläggning i Funäsdalen.
- **Torsdagen den 19 maj 2011 kl 10.30 – 16.30** på Svantes Vilt & Bär (slakteri och stycknings/förädlingsanläggning) i Harads.

Anmälan: Görs snarast till Eva Wiklund eva@sapmi.se; 070-248 07 30 eller till SSR:s kansli ssr@sapmi.se; 090-14 11 80.

Framtidens samepolitik

SSR har tillsatt en arbetsgrupp som arbetar med att utforma ett förslag på hur framtidens samepolitik bör utformas. Arbetet sker utifrån de principer som landsmötet fattade beslut om i Hemavan 2010. Under maj hålls regionala möten för att diskutera arbetsgruppens framtagna förslag. Datum för de mötena se kalendariet. Sameföreningarnas referensgrupp har telefonmöte kring framtidens samepolitik den 19 maj, kl 19.00.

Biegga

Björn Linder har börjat som projektledare för projektet Biegga - Vindkraftsrådgivning för vindarnas folk. Idag pågår en omfattande projektering och utbyggnad av vindkraft i Sverige. I Sapmi projekterar och etablerar ett flertal vindkraftprojektörer stora vindkraftanläggningar. Projektets mål är att vindkraftsrådgivaren skall vara ett stöd för samebyarna i en vardag där det totala trycket från exploateringar ökar och där samebyarnas arbetssituation gör att man har allt svårare att hinna med alla dialoger, samråd, avtalsskrivande och projektutvecklingar. Vindkraftsrådgivaren skall erbjuda rådgivning och assistans avseende bland annat regelverk, avtal och tillståndsfrågor.

Ny sameförening har bildats

Orrestaare sameförening har bildats. Föreningen har sitt säte i Örnköldsvik och interimsstyrelsens ordförande är Leif Larsson. Föreningen avser att söka medlemskap i SSR.

Umeå2014

Ellacarin Blind arbetar deltid för Umeå kommun med Umeå 2014, Europas kulturhuvudstad. Om ni har några idéer om arrangemang eller projekt under 2014 i Umeå kan ni kontakta Ellacarin ellacarin@sapmi.se eller på telefon 090-14 11 82.

Några av de möten som SSR deltar i under maj

3 maj	Regionalt möte om den svenska framtida samepolitiken, Gaaltije, Östersund
5 maj	Regionalt möte om den svenska framtida samepolitiken, Hotell Toppen, Storuman
6 maj	Regionalt möte om den svenska framtida samepolitiken, Árvas, Arvidsjaur
9 maj	Regionalt möte om den svenska framtida samepolitiken, Samegården, Kiruna
10 maj	Regionalt möte om den svenska framtida samepolitiken, Samernas, Jokkmokk
12 maj	Renek seminarium styckning, Lennart Blindhs förädlingsanläggning, Funäsdalen
19 maj	Renek seminarium styckning, Svantes Vilt & Bär, Harads
19 maj	Telefonmöte om den framtida samepolitiken, sameföreningarnas referensgrupp. Kl. 19.00
24-25 maj	Kurs i renhälsa, Lycksele

Telefonnummer

Anders Blom	090-14 11 26	070-514 44 80
Jenny Wik Karlsson	090-14 11 83	072-202 12 00
Helén Larsson	090-14 11 84	070-229 76 28
Ellacarin Blind	090-14 11 82	070-362 04 78
Stefan Johansson	090-14 11 85	070-399 31 59
Britt-Marie Barruk	090-14 11 81	070-646 07 65
Hans Liebetrau	090-14 00 92	070-736 14 19
Eva Wiklund	090-14 11 73	070-248 07 30
Ol-Johán Sikku		070-171 80 34
Ragnhild Svonni	090-14 11 86	070-561 66 06
Lennart Pittja		070-688 15 77
Jörgen Jonsson		070-570 55 56
Dan Jonasson		070-346 56 06
Lena Fjällborg	090-14 11 88	073-816 00 57
Pia Huuva		070-671 11 05
Björn Linder		070-317 14 80

**Svenska Samernas Riksförbunds
Insamlingsstiftelse**

BG 449-4092